

Úvahy o duchovnom sprevádzaní pre saleziánov

Jack Finnegan, SDB

Formačný týždeň českých a slovenských direktorov saleziánskych komunít,

Fryšták na Morave, 17. – 21. 1. 2005

5. Mentalita osoby

Obsah

5.	Spiritualita a mentalita osobnosti.....	1
	• Jednoduchá otázka – je tu humor?.....	1
	• schopný radovať sa	2
	• naklonený k smútku	2
	• byť sám sebou	2
	• čo ma ovláda?	2
	• radosť je nezávislá od okolností.....	3
	• uspokojenie je podmienené okolnosťami	3
	• pocit šťastia nie je šťastie.....	3
	• recept na životnú katastrofu.....	4
	• pohľad spirituality na uspokojovanie túžob.....	4

5. Spiritualita a mentalita osobnosti

• Jednoduchá otázka – je tu humor?

Včera sme hovorili o základných kvalitách, ktoré sa objavujú, keď sa zaoberáme spiritualitou s psychologického hľadiska. Chcel by som sa vrátiť k základnej otázke. Je to niečo, čo vidíme v našich komunitách. Vidíte muža, ktorý vojde do miestnosti a všetci sa rozžiaria. Je to preto, lebo priniesol niečo úžasné, nádherné. Vojde iný muž a všetci odídu. To je veľké tajomstvo, že? Súvisí to s osobnosťou. Ale tak isto aj s mentalitou. A toto chcem vysvetliť dnes ráno.

Určite si pamätáte niektoré myšlienky z oratória. V našej saleziánskej tradícii - svätosť znamená byť šťastný! Čo je to šťastie? Nieкто sa stane šťastným, keď zostarne. Nieкто sa naopak stane mrzutý. To je veľká výzva v spiritualite. Pokiaľ je v centre saleziánskej spirituality radosť, prečo nie sme šťastní, radostní? Prečo mnohí z nás stratili zmysel pre humor? Myslím, že toto je obrovská otázka pre duchovné sprevádzanie. Keď sa neviem smiať, čo robím? Veľmi jednoduchá otázka, že? Ale vyžaduje hlboké skúmanie, aby sme mohli odpovedať.

Včera som sa zmienil o tom, že vysporiadať sa s ťažkosťami si vyžaduje životnú odvahu. Taký zamračený, mrzutý spolubrat ma málo odvahy. Nevie prijať život taký aký je. Odvaha v živote sa prejavuje ako súcitiť. Keď sa pozrieme do Písma, aby sme našli **význam súcitiť**, zistíme, že to **znamená byť s druhými ľuďmi a starať sa o nich**. Byť s nimi nesebeckým spôsobom. Mrzutý, utrápený kňaz/rehoľník nevie mať súcitiť s ľuďmi. Pretože sa príliš zaoberá sám sebou, svojim trápením. Súciť sa

potom prejavuje ako radosť zo života. A toto je otázka radosti zo života – poďme si o tom povedať viac.

- **schopný radovať sa**

Začneme tým, že poviem, že každý z nás je plne vybavený pre život za akýchkoľvek okolností. Narodili sme tak, že sa vieme radovať. Dostali sme milosť za milosťou. Boli sme požehnaní na všetkých miestach kde sme sa nachádzali. To je čo hovorí Pavol v prvej kapitole Efezanom. Takže, prečo nie som radostný? Narodil som sa, aby som bol šťastný a dostal som milosť za milosťou. Takže nejakým spôsobom to musí súvisieť s našou voľbou. Za prvé narodil som sa ako ľudská bytosť. Až neskôr som sa stal Jackom. Najskôr som bol ľudskou bytosťou a až potom som sa stal sám sebou. Radosť vychádza z toho, že som ľudskou bytosťou.

- **naklonený k smútku**

Trápenie vychádza z toho, že som Jack. Lebo ja, Jack mám skúsenosti, minulosť, ktorá ma zaviedla zlým smerom. Stal som sa smutný, utrápený, keď som stratil kontakt so svojou základnou ľudskosťou. Začal som cítiť, že musím ospravedlniť svoju existenciu, že musím vysvetliť alebo brániť svoju existenciu s jej minulosťou a s jej očakávaniami, musím brániť svoju precitlivenosť alebo naopak necitlivosť. Nebol som vždy schopný vysporiadať sa so životom a žiť svoj život naplno. Začal som sa života báť.

- **byť sám sebou**

Keď sa stretneme so svojou ľudskosťou sme silní a zároveň jemní/citliví. Sme plní života a dôvery. Cítíme sa silní lebo žijeme život vo svete takom aký je. Akceptujem tento svet a mám preň miesto vo svojom živote. To je sila, ktorá mi umožňuje žiť moju osobnú identitu. Dovoľuje mi, aby som sa priblížil k iným ľuďom ako k ľudským bytosťami, lebo ja sám som bližšie k sebe ako k ľudskej bytosti.

Všetci poznáte starú teologickú pravdu, že milosť stavia na prirodzenosti. Keď odmietam svoju prirodzenosť na čom má stavať milosť? Duchovný sprievodca pomáha druhému aby sa stal ľudskou bytosťou. Teológia vtelenia znamená, že pokiaľ nie som ľudskou bytosťou, nemôžem byť ani kresťanom. Slovo sa stalo telom. Aj ja sa musím stať telom. Musím prijať svoju ľudskosť. Keď to robím, cítim pokojnú radosť a odvalu. To mi dovoľuje, aby som sa otvoril okoliu a aby som žil s ľuďmi v mojom okolí. Nie preto, že od nich niečo potrebujem ale preto, že sa rozšírilo moje poznanie a rozšírilo sa moje srdce.

Teraz sa snažím popísať don Bosca, keď toto hovorím. Lebo on bol mimoriadny človek, mal veľké srdce, široký pohľad, bol plný radosti, bol plný odvahy, bol charakteristický svojou vášnivou, svojou čistotou myslenia, jasnou myslou a túto radosť zo života prinášal všade kam prišiel. Dokonca aj keď bol už starý a chorý. Don Boscov lekár raz povedal, že don Bosco je chodiaci liek. Na konci života bol už zhrbený ale stále bol plný radosti. Vieme, že aj koncom života bol stále pripravený ísť do Ríma a postaviť tam kostol Božského Srdca. Takto zhrbený človek a pritom plný radosti a odvahy. To je náš vzor.

- **čo ma ovláda?**

Tieto možnosti sú vždy v našom živote prítomné. Na nešťastie sa schovávajú pod našimi frustráciami a túžbami. A to je jadro problému. Som šťastný, keď sa moje túžby naplnia a som nešťastný, keď sa moje túžby neuskutočnia. **Som ovládaný vlastnými túžbami. Skutočná radosť sa**

objavuje vtedy, keď nezávisí na uspokojovaní našich túžob. Skutočný problém spočíva teda v tom ako závisíme na našich túžbach.

- **radosť je nezávislá od okolností**

Dobry duchovny sprievodca chápe akú moc majú naše túžby. Problém je, že sme svojhlaví namiesto toho aby sme boli odhodlaní. Radosť zo života je niečo iné ako uspokojenie túžob. Radosť zo života je stav mysle, ktorý je daný celou mojou bytosťou. Nie iba pozitívnymi okolnosťami. Potom zo mňa vyžaruje radosť nie len vtedy, keď sa dejú pekné veci v mojom živote ale aj vtedy, keď mám nepríjemnosti. Inak to nie je radosť. Radosť je ľudskou kvalitou ale je to aj dar Ducha Svätého a ako taká nezávisí na okolnostiach. Je to spôsob ako sa staviam k veciam v mojom živote. Je to stav mysle, ktorá prestupuje všetkým. A robí to spôsobom nezávislým na okolnostiach. Zdôrazňujem nezávislým.

- **spokojnosť je podmienená okolnosťami**

Keď vaša radosť závisí od vonkajších okolností nie je to radosť. Je to spokojnosť. Musíme teda rozlišovať medzi radosťou, ktorá nezávisí na vonkajších okolnostiach a radosťou, ktorá závisí od uspokojenia. Spokojnosť je podmienená forma radosti a závisí od vnútorných alebo vonkajších okolností. Naplnení túžob. Spokojnosť je vždy podmienená. Radosť nie. Pojomom „šťastie“ obyčajne pomenúvame naše uspokojenie. A to je závislé na niečom, čo ho prináša. V podstate nachádzam svoje uspokojenie, svoju spokojnosť mimo seba. Na rozdiel od radosti, ktorú nachádzam v sebe. Šťastie potom nachádzame v tom ako ovládame okolnosti, v ktorých žijeme. Preto, keď sme chorí alebo starneme, dostávame sa do ťažkostí. Lebo, keď sme starí alebo chorí, strácame kontrolu nad okolnosťami, nad prostredím. Salezián, ktorý zostarol a ochorel a žil tak, že mal vždy všetko pod kontrolou, bude mať veľké ťažkosti. Lebo stratil kontakt s radosťou. Don Bosco nestratil tento kontakt.

Vidíte, že naša spokojnosť je často postavená na tom, že ovládame - naše materiálne faktory a naše vlastníctvo. Napríklad vlastníctvom je aj moja práca, služba, nemyslí sa tu iba rádio alebo prehrávač. Radosť postavená na našom vlastníctve a kontrole je potom základom našich ťažkostí a nášho smútku. Lebo vytvára negatívne sily v našom živote. Vytvára nereálne očakávania, vytvára ambície a stáva sa základom úzkosti. Lebo moja nádej je nádej, aby som niečo získal. A potom sa bojím, že niečo stratím. A pretože moje túžby sú iné ako túžby ľudí okolo mňa, stávajú sa zdrojom konfliktov a súperenia. Výsledkom je rivalita, nesúhlas a zatrpknutosť. Nereálne túžby sú receptom pre nespokojnosť.

- **pocit šťastia nie je šťastie**

Všetky tieto veci vedú k tomu, že sme nešťastní. Uspokojenie a šťastie, ktoré sú stavané na našich túžbach je potom iba krátkodobé. Dôvod je jednoduchý. Keď som ovládaný svojimi túžbami, cítim veľké napätie, a keď sú moje túžby naplnené, to napätie zmizne a ja sa cítim „šťastný“. Ale to nie je šťastie. Je to iba psychologický moment. A potom nasleduje ďalšie hľadanie. Vytvorím si novu túžbu, nové napätie, hľadám uvoľnenie toho napätia a znova sa cítim „šťastný“. Stávam sa závislý na tomto životnom vzorci, ktorý je založený na tom, že hľadám spôsoby ako sa zbaviť napätia. Ale to nie je radosť.

A časom spozorujem, že sa mením. Namiesto toho, aby som bol šťastný, vyhýbam sa tomu aby som nebol nešťastný. A tak začnem všetko vnímať z hľadiska mojej spokojnosti a nespokojnosti. Všetko posudzujem z hľadiska, či ma to môže zraniť alebo urobiť nešťastným.

- **recept na životnú katastrofu**

Dám vám dobrý príklad: robil som prieskum medzi kňazmi. Dal som im jednoduchú otázku. Tá otázka znela: Si pripravený prijať novú službu? 80% nebolo pripravených, lebo to, čo práve robili ich uspokojovalo. Kde ale bola ich radosť, kde bola ich disponibilita? V tomto hľadaní spokojnosti je určitá pohodlnosť a toto uspokojenie a pohodlie zamieňajú za radosť. Ak nebudem opatrný, potom mojou základnou túžbou bude túžba po bezpečí, po ochrane a nezraniteľnosti. A toto je recept pre životnú katastrofu a to pre hocikoho. Dôvod je veľmi jednoduchý. Stávame sa otrokmi strachu. Strach a nie radosť začne dominovať v našom živote. A potom vidíme nebezpečenstvo a hrozbu všade okolo nás. A my sa stávame smutnejší a ustarostenejší.

- **pohľad spirituality na uspokojovanie túžob**

Duchovný pohľad je úplne iný. V autenticknej spiritualite je šťastie odrazom radosti zo života. Spiritualita chápe uspokojovanie túžob inak. Odmieta tvrdenie, že uspokojenie túžby je radosťou zo života. Dokonca, že vedie k radosti zo života. Duchovný pohľad odmieta, aby sa naše očakávania viazali k materialistickým veciam. Radosť je niečo iné ako uspokojenie našich potrieb.

Radosť zo života je mimo akejkolvek našej starostlivosti, obavy alebo činnosti. Radosť zo života je zmenené vnímanie. Lebo chápe, že skutočná radosť podobne ako Božie kráľovstvo, je už tu. Je v nás. A potom nezávisí na okolnostiach.

Poviem teraz niečo čudné. Naša radosť zo života nezávisí na tom, či vieme kontrolovať naše túžby a vášne. Akoby naša myseľ alebo nejaká naša časť bola našim nepriateľom. Kľúčom je nechať vnútornú radosť rásť. Robím to, keď sa modlím k Duchu Svätému, aby som si viac a viac uvedomoval dary radosti, ktoré už mám v sebe. Keď sa takto modlím, stávam sa schopný žiť svoj život v plnosti. Navonok sa to prejavuje v tom, ako mi záleží a ako chápem život a to sa premieta do mojich vzťahov. Začnem dávať radosť iným. Prestanem ju hľadať pre seba. Neodmietam svet. Učím sa ho iba vnímať inak. Zistím, že moja vlastná hodnota nie je založená na vonkajších veciach ale je v tom, čo je vo mne. Moja hodnota je vo mne. Moja radosť je vo mne. A to vychádza z mojej duše. Keď počúvam rytmus mojej duše, keď počúvam pieseň svojej duše, keď je moja duša zakotvená v Kristovi, potom byť radostným je niečo normálne.

Potom budem vítaný na každom mieste kam prídem a bude prinášať radosť.

Podľa nahrávok:

- preložila: Tatiana Betáková
- redakčná úprava: Nasťa Strečková

Pozn.: v texte sú zapracované opravy prekladu podľa výkladového slovníka